

N:o 31.

Af herr **Nilsson, Ola**, om höjning i afgiften för tillverkning af melassbrännvin samt om nedsättning i afgiften för denaturering af sprit.

Vid jämförelse mellan de råämnen, som användas för tillverkning af brännvin, finner man, hurusom under det senaste tiotalet af år ett nytt tillkommit, nemligen *melass* från hvitbetssockerfabrikerna, hvars användning till sagda ändamål väsentligen inkräktat på potatisförbrukningen. Under det att nemligen bränvinstillverkningen, med undantag af första 2 åren, hållits föga varierande öfver eller under 30 millioner liter normal styrka per år, har deremot under 1884—1889 vid brännerierna förbrukats vid pass 7,367,000 hl. potatis, men 1889—1894 6,761,000 hl. af denna råvara. Minskningen under denna tid, 608,000 hl. potatis, torde väsentligen hafva sin orsak deri, att samtidigt vid pass 11 millioner kg. melass från hvitbetssockerfabrikerna blifvit afverkade till melassprit.

Denna *nedsättning* i *potatisförbrukningen* har visserligen icke gjort sig gällande under senast publicerade afverkningsåret 1893—1894, då 1,634,059 hl. uppnåddes, hvilket äfven framhålles uti den från kontrollbyrån till Konungen senast aflemnade berättelsen. Af denna omständighet framgår ock den af mig afgifna orsaken allra tydligast: 1892—1893 var nemligen potatisåtgången för ifrågavarande ändamål 255,000 hl. *mindre* än efterföljande år, men samtidigt melassafverkningen vid pass 1,200,000 kg. *större*, hvilka båda torde lemna närmelsevis enahanda utbyte i sprit.

Tydligtvis måste ett fortfarande ökande af melass som råämne för sprit- och bränvinstillverkning till stor del borttaga det gagn och den nytta, landtbruket har af sprittillverkningen; jag afser här närmast nödvändig-

heten att å våra stora sandjordsfält fortfarande kunna drifva potatisodling till nytta för mången landtman, och erinrar derom, att de till vid pass 140 uppgående brännerierna, hvarest potatis väsentligen afverkas, äro fördelade i 12 af vårt lands provinser, under det att hvitbetsmelass för sådant ändamål ännu endast afverkas vid 3 af de många hvitbetsfabrikerna. Det är därför öfver ett mera vidsträckt område, potatisbränvinsindustrien har befogenhet, än hvad förhållandet är med melassprittillverkningen, och i följd häraf äro ock mångtusent människors arbete beroende af den förra. Vi erinra, att ensamt *förlusten* vid *upptagning* af potatis, motsvarande den här omförmälda minskningen, utgör mer än 60,000 dagsverken, eller nära en tredjedel af den arbetskraft, som i form af direkt kroppsarbete egnas åt bränvinsindustrien i *sin helhet*.

Gifvetvis komma sockerraffinadörerna att med alla tekniska hjälpmedel söka nedbringa melassens mängd i förhållande till råämnet, emedan det alls icke är i deras intresse att öka denna biprodukt, och har den därför från 3,7 procent af betans vikt nedgått till 2,5 procent, men torde ej kunna minskas vidare. Med en årlig afverkning af en half million ton betor, hvilket belopp med allt skäl kan läggas till grund för framtida beräkningar i hithörande frågor, då nemligen upplyst blifvit, att ensamt under sept.—dec. 1895 afverkades 493,000 ton betor, uppgår melasskvantiteten till mer än 12,000,000 kg. per år, eller mer än hvad som hittills på tio år för bränvinsändamål afverkats. Potatisodlaren har sålunda i utsigt betydande nedsättning i produktionen af denna nödvändighetsvara till skada för ej mindre landtbruket än ock ladugården.

Anledningen till att sådant verkligen kan komma att ske beror af råvarornas prisförhållande. En industri af den art som den vanliga bränvinshandteringen, der rena naturalier användas, erbjuder ej någon svårighet för noggrann underrättelses bekommande om råämnenas pris. Hvad en hektoliter potatis eller 100 kilogram spanmål verkligen kosta vet en hvar, och uppgifterna till respektive kontrollörer kunna mycket noga och effektivt granskas för ernående af korrekt resultat. Så är deremot ej förhållandet med fabriker för tillverkning af melassbränvin, der en *biprodukt* utgör råvaran till detta bränvin; priset pr kilogram som härå sättes är endast en bokförings sak, innebärande huruvida sockret eller den deraf tillverkade spriten skall draga vinsten af sprittillverkningen. Alldeles så som dranken för potatisbrännerierna är en likartad affallsprodukt, hvars pris då den konsumeras i egen ladugård kan beräknas hög eller låg, beroende på hvilketdera egaren vill gynna, bränneriet eller ladugården. Sannolikt är

detta ock anledningen till den förståndiga åtgärd, att drankpriset ej ingår i de officiella berättelserna om bränvinstillverkningen.

Det kostnadspris, 4 kronor 40 öre och 4 kronor 90 öre pr 100 kg. melass, som angifvits de senaste åren, torde tillhöra omnämnda kategori eller rent af vara ett fiktionspris och tydligtvis hafva mindre sannolikhet för korrekthet. Det är äfven för statens kontroll omöjligt att gent emot ett fåtal sins emellan eniga fabrikanter erhålla fullt säker uppgift å dylik råvara, som här föreligger, nemligen melass. Nu sagda omständighet torde vara anledningen, att ungefär dubbla priset upptagits å melass mot hvad den i utländska marknaden gäller, och det är nog ingen tillfällighet, att beräkningen af råvarupriset för melassbränvin i officiella berättelsen ställer sig ganska lika med det för potatisbränvin funna.

Enda möjligheten att kunna möta den fara, som stundar för potatisodlare, är genom höjning af skatten för melassbränvin till belopp motsvarande skilnaden mellan råämnenas verkliga pris och mellan produkternas tillverkningskostnader, hvilken senare naturligtvis blir betydligt lägre i de stora melassbrännerierna än i de vanliga potatisbrännerierna.

Genom ändring derhän, att denatureringsafgiften å sprit begränsas till kostnaden för denatureringsmedlen, kan ock någon lindring beredas för denna tryckta afdelning af jordbruket.

Jag får i anledning af nu anförda vördsamt hemställa,

att skatten för tillverkning af bränvin med melass från hvitbetssockerfabrik såsom råämne måtte utgå med 10 öre högre belopp per liter normalstyrka än hvad som erlägges för potatis- eller spanmålsbränvin, samt att denatureringsafgiften för sprit måtte begränsas till verkliga kostnaden för användt denatureringsmedel.

Om remiss till vederbörligt utskott anhålles.

Stockholm den 27 januari 1896.

Ola Nilsson.